

KỸ NĂNG VẬN DỤNG PHÂN TÍCH CHÍNH SÁCH CÔNG TRONG HOẠT ĐỘNG CỦA ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI

I) CÁC YÊU CẦU ĐỐI VỚI PHÂN TÍCH CHÍNH SÁCH CÔNG

1. Yêu cầu toàn diện

Chính sách công tác động đến mọi mặt của đời sống xã hội và liên quan đến nhiều đối tượng trong một thời gian khá dài, nên ảnh hưởng của nó không nhỏ. Muốn kết quả phân tích đúng đắn, khách quan, sử dụng hữu hiệu cho quá trình hoạch định và thực thi chính sách công thì phải phân tích toàn diện quá trình diễn biến của chính sách công từ khi ra đời đến khi kết thúc một chính sách. Đồng thời phân tích toàn diện các yếu tố tham gia quá trình chính sách công, cũng như các nhân tố ảnh hưởng đến kết quả và quá trình chính sách công. Yêu cầu toàn diện phải trở thành quan điểm chỉ đạo của chủ thể đối với người thực thi nhiệm vụ phân tích.

2. Yêu cầu thường xuyên

Hoạt động kinh tế - xã hội vận động liên tục nên các vấn đề cũng không ngừng nảy sinh và lại tác động đến các mặt, các lĩnh vực khác nhau của đời sống xã hội.

Muốn kịp thời nắm bắt vấn đề chính sách công hay điều chỉnh các biện pháp tác động thích hợp đến đối tượng, chủ thể quản lý cần phải theo sát quá trình chính sách công và phân tích cả chu kỳ vận động của đối tượng. Sự vận động của các đối tượng chính sách không phải luôn đều đặn theo chiều tăng hay giảm dần mà có thể đột biến do tác động của môi trường. Những biến đổi đột ngột đó sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng đến sự an nguy của thực thể, nếu thiếu sự quan tâm thường xuyên liên tục của chủ thể. Thực tế đó yêu cầu chúng ta phải phân tích chính sách công thường xuyên để kịp thời phát hiện những biến cố xảy ra nhằm điều chỉnh, bổ sung cho chính sách công ngày càng hoàn chỉnh.

3. Yêu cầu sát thực

Mọi hoạt động vật chất đều phải diễn ra trong đời sống thực tế để duy trì sự tồn tại và phát triển của thực thể. Để đạt mục tiêu mong muốn, các nhà quản lý phải quan sát thực thể vận động phát triển trong thực tế trên cơ sở mục tiêu của chính sách công để từ đó tác động làm cho chúng đi theo định hướng. Sự vận

động của các yếu tố cấu thành chính sách công không những bị chi phối bởi ý chí của chủ thể quản lý mà còn chịu tác động của môi trường theo những quy luật vận động nhất định. Kết quả vận động của các quy luật nội tại trong đời sống là các biến cố kinh tế - xã hội. Chúng diễn ra một cách độc lập với mong muốn của chủ thể quản lý như trong nền kinh tế thị trường thì cạnh tranh gay gắt xảy ra với việc sản xuất các sản phẩm có lợi nhuận siêu ngạch cao, cứ như vậy sẽ dẫn đến độc quyền. Thực trạng đó sẽ kết thành vòng luân chuyển vừa mang tính kinh tế, vừa mang tính xã hội sâu sắc. Muốn giải quyết các mâu thuẫn trên, chủ thể quản lý phải thường xuyên theo dõi, phân tích những biến cố diễn ra trong quá trình vận động để nắm bắt được tính quy luật trong hoạt động của các yếu tố vật chất ở từng điều kiện, hoàn cảnh cụ thể. Trên cơ sở nhận thức được sâu sắc thực trạng hoạt động của các yếu tố cấu thành quá trình chính sách và nguyên lý tác động qua lại giữa chúng với môi trường, chúng ta mới tìm kiếm được các biện pháp tác động tối ưu đến mục tiêu chính sách công.

4. Yêu cầu đồng bộ

Một thực thể tồn tại bao giờ cũng có những mục tiêu định hướng, đó là mục tiêu phát triển ổn định, lâu dài. Mục tiêu chung bao gồm nhiều mục tiêu bộ phận, mục tiêu cụ thể cả trong ngắn hạn và trung hạn. Các mục tiêu đó vừa kết nối nhau, chuyển hoá cho nhau, vừa thúc đẩy nhau từng bước đến mục tiêu định hướng. Để đạt mục tiêu bộ phận trong từng thời kỳ, chủ thể quản lý phải sử dụng một hệ thống các công cụ, trong đó có chính sách công để thúc đẩy các quá trình đến mục tiêu. Điều đó có nghĩa là kết quả vận động thành các hiện tượng cụ thể bao gồm sự tác động của nhiều loại công cụ, nên khi phân tích chính sách công cần phải xem xét đồng thời với các kết quả phân tích khác để bảo đảm tính khách quan và hệ thống.

5. Yêu cầu lôgic

Kết quả đạt được của một chính sách công không phụ thuộc vào một quá trình vận động riêng biệt nào trong chu trình chính sách công, mà nó phải được kết thành từ mỗi bước theo một hành trình liên tục. Kết quả phân tích chính sách công ở bước này vừa mở đường, vừa làm nền tảng cho bước sau. Nếu bước sau không dựa vào kết quả phân tích của bước trước sẽ đưa ra những kết luận mang tính suy đoán chủ quan, không chân thực và dẫn đến những quyết định thiếu tính

khả thi, không hiệu quả. Đó chính là yêu cầu lôgic trong phân tích chính sách công mà các nhà phân tích phải quan tâm.

II) CÁC YẾU TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN PHÂN TÍCH CHÍNH SÁCH CÔNG

Phân tích chính sách công diễn ra cùng với chu trình chính sách công và gắn với những điều kiện cụ thể của một quốc gia hay một vùng, địa phương vì vậy kết quả và quá trình phân tích chính sách công chịu tác động của nhiều yếu tố tồn tại trong môi trường. Để hoạt động phân tích chính sách công diễn ra thuận lợi, đạt kết quả mong muốn, chúng ta cần phải xác định đúng mức sự ảnh hưởng của từng yếu tố đến quá trình phân tích. Sau đây là một số yếu tố quan trọng:

1. Yếu tố chính trị

Thái độ chính trị của nhà nước được thể hiện trong các chính sách công để ứng xử với các đối tượng và quá trình kinh tế - xã hội, nên chính sách công luôn mang tính chính trị rõ nét. Nhà nước đưa chính sách vào cuộc sống cũng nhằm mục đích duy trì các hoạt động xã hội diễn ra theo định hướng chính trị. Để theo dõi, đánh giá quá trình thực thi chính sách công có đáp ứng yêu cầu quản lý của nhà nước hay không, chúng ta phải tiến hành phân tích chính sách công. Qua phân tích chính sách công, nhà nước biết được tính đúng đắn hay không của định hướng chính trị; biết được mục tiêu mà nhà nước đang theo đuổi thông qua chính sách công có phù hợp với nguyện vọng của đông đảo quần chúng nhân dân hay không; đánh giá được lòng tin của nhân dân vào nhà nước đến đâu; quyền lực của nhà nước đối với xã hội cao hay thấp... Xét cho cùng, phân tích chính sách công cũng là một hoạt động thể hiện ý chí của nhà nước đối với xã hội. Kết quả phân tích chính sách công giúp cho nhà nước ngày càng hoàn thiện định hướng chính trị của mình, từ đó củng cố vị thế của nhà nước trong xã hội. Như vậy có thể thấy, định hướng chính trị có ảnh hưởng rất lớn đến quá trình và kết quả phân tích chính sách công.

2. Yếu tố kinh tế - xã hội

Như chúng ta đã biết, đối tượng thụ hưởng chính sách công của nhà nước là toàn dân, toàn diện. Tác động của chính sách công làm cho đời sống xã hội ngày càng phát triển về cả lượng và chất. Trình độ văn hoá xã hội nâng lên giúp cho người dân ý thức được đầy đủ hơn về chính sách công và phân tích chính sách

công, từ đó họ tự giác tham gia đóng góp vào quá trình phân tích chính sách công tích cực hơn. Sự tự giác tham gia của các đối tượng vào quá trình chính sách công cũng làm cho kết quả phân tích chính sách công rõ ràng, chính xác hơn. Đồng thời điều kiện kinh tế được cải thiện sẽ tạo thuận lợi cho việc cung cấp các yếu tố vật chất kỹ thuật và tài chính cho quá trình phân tích. Từ góc độ này có thể thấy được sự ảnh hưởng của các yếu tố kinh tế - xã hội đến kết quả và quá trình phân tích chính sách công. Hoặc nhìn từ một góc độ khác, xã hội phát triển dẫn đến những yêu cầu cao hơn, hoàn thiện hơn đối với hệ thống chính sách công của nhà nước. Những biến đổi về quy mô, trình độ trong hệ thống chính sách công của nhà nước đòi hỏi hoạt động phân tích chính sách công cũng thay đổi thích ứng.

3. Yếu tố năng lực, trình độ của chủ thể

Chủ thể là yếu tố trung tâm, quyết định đến việc hoàn thành số lượng, chất lượng phân tích chính sách công. Năng lực, trình độ của chủ thể phân tích được thể hiện trên cả phương diện lý luận và thực tiễn. Nếu chủ thể có trình độ năng lực tốt sẽ có khả năng hoàn thành khối lượng công việc phân tích lớn, có độ chính xác cao trong một thời gian ngắn. Họ có khả năng ứng dụng và làm chủ những công nghệ hiện đại vào chuyên môn để tăng năng suất lao động. Có khả năng tiếp cận thực tế để có được thông tin xác thực cho quá trình phân tích. Đồng thời họ còn có khả năng nhận thức chính trị tốt, từ đó có ý thức định hướng trong suốt quá trình phân tích chính sách công. Với vai trò quan trọng như vậy nên yếu tố con người luôn được các nhà quản lý quan tâm phát triển.

4. Yếu tố quan hệ quốc tế

Môi trường vận động của chu trình chính sách công nói chung, hoạt động phân tích chính sách công nói riêng bao gồm cả môi trường quốc tế. Theo quy luật vận động chung của thời đại, môi trường quốc tế ngày càng có ý nghĩa quan trọng đối với quá trình phát triển kinh tế - xã hội của quốc gia. Trong xu thế toàn cầu hoá, các quốc gia luôn phải điều chỉnh các chính sách đối nội cho phù hợp với thông lệ quốc tế. Trong điều kiện quốc tế hoá hiện nay, các quốc gia cần thường xuyên theo dõi, phân tích, đánh giá các chính sách hiện có để kịp thời phát hiện những bất cập trong chính sách và tổ chức thực thi chính sách so với yêu cầu hội nhập để điều chỉnh, bổ sung cho phù hợp. Khi quan hệ quốc tế mở rộng, tầm bao quát trong phân tích chính sách công càng lớn. Chúng ta phải

phân tích từ vấn đề chính sách, đến mục tiêu, cơ chế, biện pháp chính sách, V.V., xem có mang tính quốc tế hay không, có phù hợp với xu thế thời đại hay không. Trong điều kiện hội nhập, chúng ta có nhiều thời cơ giao lưu trên các lĩnh vực hoạt động, trong đó có trao đổi, tiếp thu những thành tựu về khoa học chính sách công và phân tích chính sách công. Những quan hệ quốc tế mới này giúp chúng ta có thêm kinh nghiệm và mở rộng đầu tư trang thiết bị kỹ thuật cho công tác phân tích chính sách công. Qua đó cho thấy yếu tố quốc tế có ảnh hưởng ngày càng sâu rộng đến các hoạt động chính sách của quốc gia nói chung, phân tích chính sách công nói riêng.

TTBD ĐBDC

